

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide vagy a főmunkatárs ezimére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanítónak egész évre 4 kor
fél évre . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
I. szám a a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatal
illető előfizetés, hirdete-
mény, nyilttér és egyéb felszo-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor tér-
fogata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezelszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A pályaválasztás.

A szünidőnek nagyobb része elmúlt. A tanuló-ifjúság megdöbbenve veszi ezt észre és siet felhasználni, siet élvezni annak még hátralévő részét Gondja egyéb nincs; él a jelennek.

Nem így azonban a szülők. A művelt szülők legfőbb életvezérlője gyermeke nevelése, gyermeke jövőjének biztosítása. És ki venné azt zokon, ha a szülők minden törekvésüket oda irányítják, hogy gyermekeiknek jövője az anyagi gondoktól lehetőleg ment legyen, hogy kenyerük megkeresése minél kevesebb veritékkel járjon.

Sajnos azonban, hogy hazánkban óriási még azon szülők száma, kik egyedül a tudományos pályát tartják olyannak, mely gyermeküket a szép jövő biztos révébe vezeti.

A középosztály megalázónak tartaná magára nézve, ha gyermekéből iparos válnék. Az iparos osztály — ismervén a megélhetés nehézségeit, érezvén megaláztatását a felsőbb körökkel szemben, nem esoda, ha örökségkép kényelmesebb helyzetet akar szerezni gyermekének.

Hasonlóan a megélhetésre nehezülő terhek, de sokszor a kor haladásával járó viszketek okozák azt, hogy a földműves ember is — a ki a régi jó időkben a világért sem engedte volna azt, hogy családjában csak egyből is „tanta-nyaló“ legyen — ma már „úrrá“ akarja tenni gyermekét.

Még sajnosabb az, hogy a szülők — midőn a fent jelzett cél lebeg szemük előtt — nem számolnak két mérvadó körülménnyel: először, hogy van-e gyermeküknek a tudományos pályához szükséges kellő észbeli képessége? és másodsor van-e maguknak olyan anyagi helyzetük, mely

az iskoláztatással járó és mind inkább nagyobb mérvűket öltő költségek fedezését megbirja?

Az elsőnek tekintetbe nem vétele okozza azt, hogy az ifju silány eredménnyel végez néhány osztályt — s képtelen lévén a többivel haladni — kénytelen a tanulást abbahagyni. A könnyű életet megízlelte, az ipari pályára lépni, munkához fogni már nem izlik neki s így lesz belőle: proletár.

De tegyük fel, hogy a tehetségtelen ifju sok osztályismétléssel, protekcióval, „smirolással“ annyira viszi, hogy iskoláit elégséges eredménnyel végezte. Ma már a tudományos pálya minden ágára annyira özönlenek, hogy minden hirdett állásra százával akad pályázó. Milyen reménye lehet tehát egy elégséges kvalifikációval bíró embernek? De élni csak kell! Megkezdődik tehát korán az elégedetlenség, a nyomor; és sok esetben önönmaga ellen emeli kezét a szerencsétlenné tett ifju.

A másodiknak tekintetbe nem vétele miatt sok szülő jut koldusbotra. A taníttatás sok pénzt nyel el s ezt a szülő nyomorogja meg. De sok esetben az ifju is. A sajtó több ízben ecsetelte már azon nyomort, melylyel az ilyen vagyontalan ifjaknak küzdeniök kell, különösen a fővárosban.

Menjen tudományos pályára olyan, a kiben kitünő tehetség van s kinek az anyagi helyzete megengedi.

Csakhogy sok szülő nem így gondolkozik. Gyermekeit minden áron „úrrá“ akarja tenni. Az ifju elvégezte a középiskola negyedik osztályát a szülők által keserűen érzett nagy anyagi áldozatok árán. Többre nem képesek. De, hogy mégis ur legyen belőle, menjen legalább a tanítóképezdébe, ott az állam költségén tanul. (Óh, a kik még a tanítót is urnak tartjátok!)

Ott tölt négy évet, szerez oklevelet a tñni-

tásra — és a koplalásra. És tizenkét éven át (4 elemi, 4 középiskola és 4 tanítóképző) szerzett intelligentiájának bére 300 firt lesz. — Tessék már most 83 krnyi napidíj mellett urat játszani, lelkesedni, hogy a reábizott eseményekből vallásos, hazafias, derék polgárok váljanak. Tessék ebből családdal élni, ruházkodni, önművelődni úgy, mint tanítóhoz illenék. Tessék ilyen jövedelem mellett a társadalomban magadnak közbeesülést, tekintélyt vivni ki.

És ha nyomorod enyhítésére felemeled esdeklő szavad: a kegyelmes urak elneveznek a „nemzet napszámósainak“, eszedbe juttatják dicső és magasztos hivatásodat, elmondják Jókaival, hogy ti fogjátok Magyarországot, másodsor meghódítani — csak hallgassatok.

A t. képviselőház pedig megszavazza számotokra a — 300 firt minimumot.

Szülők! Ne irtóztatok úgy az ipari, kereskedelmi és földművelői foglalkozástól. Hiszen igaz, hogy ezen is van tövis elég, de becsületességgel, ügyességgel, kitartással már számosan sokra vittek. — míg ellenben sok iskolázott ember van, a ki nyomorog, éhezik s megátkozta azon pályát, mely a vele járó igények kielégítésére nem ad módot, nem ad jövedelmet.

Füzessy Márton.

Egy pár szó a nemzetiségi mozgalmakról.

Az egyházpolitikai program és az e körül folyó harez keretéből lassanként kiboatkozik teljes körvonalában a nemzetiségi politika.

A milyen belső kapcsolat van az állami érdek és a liberálisizmus között, ép oly kevésé állhat ez fenn a

T Á R C Z A.

A mélységből.

(Levél.)

— Fénysugarak a szerelem metafizikájának éjjeléhez. —

Hiába küzködtem magammal,
Hiába kért, intett az agy:
Elmentem önhöz Édes Angyal,
Elmentem. A vágy vont, ragadt.
Melyeknek nem tudott a lelkem
Ah, ellenállani:
A vágyak vontak önhöz engem,
Szívemnek vágyai.

Miként Petőfi — tervbe vettem,
Mit mondok, minden mondatot.
. . . Beléptem önhöz . . . S meglepetten,
Bambán, bután csak álltam ott.
Egy szót se szóltam; — tántorogtam
A boldogság miatt.
Úgy éreztem e pillanatban,
Hogy rám a menny szakadt.

Aztán leültünk. Ön mosolygott
(Talán ügyetlenségemen.)
E perczbe a szívemre omlott
Egy mondhatatlan érzelem.
Egyszer — szerettem vón keblére
Fejem lehajtani;
Máskor — szerettem vón eléje
Lábához omlani.

Nem mertem tenni egyiket sem,
Bár szívem vágya készítettet.
A böles*) e néma küzdelemben
Gunyos-nevetve kérdezett:
Hiszed-e már hitetlen ember,
Hogy vágyad szertelen,
Hogy szíved az üdvöz nem ér el
S az élet gyötrelme?

Azóta, hogy vágyam felébredt
S virágba szökkent a szívem:
Gyötrelmes és sivár az élet
— Mogorva böles! — én elhíszem.

*) Leopardi.

Gyötrelmes, mert szívünkbe mindig
Hó vágyak lángzanak
S a vágyak — mindhiába intik —
El — csak nem alszanak.

En is, meglátni önt epedtem,
Nem álltam ellent, ott valék . . .
— S mit tett szívem? — Mikor eljöttem,
Reám szakadt a föld s az ég.
Báresak ne mentem volna önhöz,
Nem lennék ily beteg . . .
— Azóta láz esője öntöz
S fest elem képeket.

Azóta kétely üldöz egyre,
Az éj se hoz nyugtot nekem.
Ez édes, kínos örületbe
Fényt és borot lát a szemem.
Szeret — nem szeret háboruja
Dul szívem tengerén.
Gyönyör derűje, kín boruja
Egyszerre int felém.

Ha egy jobb óra száll szívemre:
Úgy gondolom, hogy ön szeret,
Az üdvnek szárnyain lebegve
Kovácsolok nagy terveket.
Mélység, magasság nincs; úgy érzem.
Rózsás köd ül reám.
Hiszen csak értem lángol, értem
A legdicsőbb leány.

De hogyha rossz órák közelget:
Légyváram leomlanak.
O tégedet nem, nem szerethet,
— A láz, a kétely szólnak.
Mit is szeretne ő te rajtad?
Ne ámitd szívedet!
Hiába sírsz s vonaglik ajkad:
Nem téged, mást szeret.

Hogy nála voltál, — a jövőről,
Szívedről kezdted szólni,
De ő lelkednek lángtűzéről
Ah, nem is akart hallani.
Ha hogy felhoztad nagy szerelmed,
O nem felelt neked.
A szíved fájdalomra termett . . .
. . . O téged nem szeret.

Emlékezz a rossz ómenekről!
A kétely így beszél tovább,
Régente véletlen jelekből
Az ember sorsát olvasák . . .
— Nem jelzi-e az is jövődet,
Hogy akkor egy leány
A völegényt kergette szélnek?
— A kétely mond: Az am!

Végül, mikor bucsuzva tőle,
Könyeztél s megfogtad kezét:
Az égnek könye hullt a földre,
Borus felhőkben állt az ég.
Csapongott majd s szakadt a villám,
Meg-megrendült a föld . . .
Ez mind, de mind jelezte nyilván
Borultatos jövőd.

Nem kedvel téged semmi, — senki,
Szerelmes szívnek betege!
Minek kellett neked születni,
Haragvó sorsnak gyermeke?
E kérdéseknek gözkörében
Vergődik a szívem.
A kin lelkemre szállt le mélyen
S a lázam nem pihen.

De hát meglátni önt epedtem.
Nem álltam ellent, ott valék.
S mit tett szívem? — Mikor kijöttem,
Reám zuhant a föld s az ég.
Azóta láz esője öntöz
S fest elem képeket . . .
Báresak ne mentem volna önhöz,
Nem lennék ily beteg.

Beteg vagyok. Igen! A lelkem
Szünetlenül zajg, háborog.
A küzdelemhez nincs semmi kedvem.
Az örület szélén vagyok.
Nem is tudom, mi bánt, mi éget.
Mi történik velem?
Csak azt tudom, hogy önt, eh! — téged
Szeretlek végtelen!

Juhász László.

liberalizmus és nemzetiségi mozgalmak közt. Pedig mindenütt és minden alkalommal, Biharban úgy mint Szébenben vagy Turóczban, a liberalizmus eszméit szeretik az agitátorok azon lombos fának tekinteni, melynek árnyékában még mindig kényelmesen pihenve, különös gondoskodással metelyezik meg, a különben jóra való — politikához nem értő — népet. Megmetelyezik, hogy munkaeurójukat annál könnyebben kizsákmányolhassák, hogy becsülettel szerzett filléreiket becsületen uton ki-erőszakolják.

A szabadság és a magyar állameszme hajnala egy szerre derült fel. Az osztályok és felekezetek közt fent állt sorompók ledőltek, a föld bilinesei széttörttek. Az édes haza minden polgára egyenlő jogokat és kötelességeket élvez. A szabadelvűség tüze ép oly jogos éltetője és melegítője a román, tót, mint akár a magyar kunyhónak.

Egységes és magyar állam polgárai vagyunk, egységes társadalmat kell hogy alkossunk. A szabadelvűség és állami érdek utjai párhuzamosan futnak és okvetlen megkövetelik az eszközt és módot, mely által egymással érintkezessünk, egymást megérthessük, melynek birtokában a román, tót, vagy bárki más, a hazának, a magyar államnak és a társadalomnak hasznára lehessen. Kell, hogy e sokat szenvedett magyar hazában mindenki otthon érezze magát, mindenkit a közérzet tudata hasson át, sirjának és bölcsőjének tekintse a földet, mely neki kenyeret ad.

Eszköz a nyelv, mód ennek alkalmazása a kultur politikai tényezőkben. Egy nyelvet a haza minden polgárának érteni kell, s ez nem lehet más, mint a magyar. Midőn tehát éppen a fentebb vázolt szempontból ezt akarjuk elsajátíttatni azokkal, kik még nincsennek birtokában, midőn a hazafiasság, az együvé tartozás érzelmét akarjuk ápolni, hogy egy test és lélekben legyünk erősek és hatalmasak, mondom, mikor ez a cél, csak lelkiismeretlen roszakarat ad ennek oly magyarázatot, hogy az anyanyelvet akarjuk elfojtani, elnémitani.

Bátran merem kérdezni van-e oly hivatal vagy állás akármely téren, melyet bárki, — legyen román vagy tót, — be nem tölthetne, ha erre kvalifikálva van és dolgozni szeret?

Avagy nincsenek-e tanítóink, papjaink, ügyvéd, orvos, gyógyszerész, szolga- és járásbíró, pénztáros, aljegyző, állispán, képviselő, katona, magasabb rangban stb., kik román vagy tót anyanyelven, de a magyar nyelv birtokában, magyar hazafias érzéssel, becsülettel állják meg helyüket? Szegény elnyomottak!()

Az meg egészen bizonyos, hogy magyar paraszttól ép úgy mint a román vagy tótból, soha sem lehet kuriai elnök sem nálunk, sem sehoh a világon, ha ismeretei az elemi iskolákon túl nem terjednek.

A csesemőket elrabolni, nyelvét elnémitani, vallását felforgatni, mindenét elpusztítani, vagyont, rangot reméltetni stb. ezek azok az üres elesévelt frázisok, melyekkel a jóhiszemű szegény népet tévutra vezetik. Igen! Tévutra vezet egy csomó proletár ember, a kinek vagy koma a dolog, vagy dolgát úgy megfizetteti, hogy a szegény atyafi azután könyökig vijkálhat a zsebében. E proletár népség, mely ma már szervezett banda, a kenyerét félti, azt a kenyeret, melyhez naplopással juthat, azt a kenyeret, melyhez a nép, mint fejős tehén szolgáltatja

Tóni bácsi szeszélye.

Humoreszk.

Irta: *Tóvári.*

Az én Tóni bácsim különös ember volt. Nem csak azért, mert a bükkönyi 2000 holdas birtok az övé volt, hanem mivel a szép birtok mellé ést is adott neki az ég.

Kitűnő kiismerő tehetsége volt az örökségre áhító unokák körül. Oldaláról már valami négy unokát biztosított, hogy halála esetén semmit se kapnak. Rajtam volt a sor.

Az öreggel a fővárosban laktunk. En a jogot hallgattam, ő meg eljárógatott színházba, hangversenyekre, s mert az első magyar asztaltársaság elnöklő tagja volt, társas vacsorákra is. Hogy nekem mi dolgom volt mellette, felesleges tán mondani.

Nagybácsim szeretettel esüggött rajtam s jóbarátaim, kik — mióta rám szállt az örökség reménye, — erősen megszaporodának, őszintén gratuláltak a jövendő örökséghez.

Midőn Mehádiából, hol fürdőztünk, hazatértünk; tudja a jó ég, mi lelte az én öregemet. Elkezdett szindarabokat írni. Színházba mindennap eljár, de annál kevesebbet járt szórakozni társasvacsorákra, vagy a kaszinóba. Kezdtém nem érteni az öregot.

Sokszor a késő éjjel, sőt a hajnal is íróasztalánál találtam. S ha egy vigjátéka vagy tragédiája készen volt, reggeli után nekem kellett azt végig hallgatnom. Eleinte csak elhallgattam volna, de midőn nem tudtam nyitjára jönni, hol kell a vig darabnál nevetni vagy a szomorúnál sóhajtani, kezdett untatni a dolog.

Később bácsim társas összejöveteleket rendezett. Összehívta jóbarátait, s azok előtt olvasta szerzeményét. Ok ittak, én meg ásitottam, míg lejárt az „érdekes“ felolvasás ideje.

Egy délután szobámban ülök, Bortay hadnagy barátommal beszélgetve. — Az őszi löverseny utolsó napja volt.

— Tehát valóban nem jössz ki a futtatásra? — kérdé barátom.

— Menni mennék különösen ma, mikor a szép Elza is ott lesz, de hát a bácsim . . . az a vén bolond, ma fogja őt órától hétig új szindarabját felolvasni. Társas estély lesz s nagybácsim könnyen rossz néven venné, ha nem volnék jelen. Pedig az a kétezer hold! . . .

a tejet. Félnék, hogy ha megtalálja tanulni az a szegény ember a magyar nyelvet, akkor nem fog fizetni 50 krajczárt egy lópaszusért, vagy az egyszeri járandóságot az egyház, iskola stb részére, nem lehet majd négyszer, más ezimlet alatt befizettetni; félnék a teleplezéstől, a nép büntetésétől. Úzéljük az agitátor uraknak, hogy a nép ne merjen soha a felvilágosodás útjára lépni. Ez az ő politikájuk.

A surlódás korábbi keletű és mindössze a Metternich koponyájáig vezethető vissza.

Különb, hogy miért mikor és hogyan jelentkezett legelőbb, mik voltak a külső és belső motívumai, e kérdésekkel nem akarok foglalkozni. De kérdezem, hogy az izgatók ma miféle elfogadható okkal indokolják eljárásukat? Az egyenlőség hiánya, vagy az egyéni ellentét áll előttük?

Én már fentebb kifejeztem, hogy mi bántja az „urakat“ és hogy egyik szavamat a másikba ne öltsem, hát felemlitem a példákat is, ezuttal a neveket elhallgatva.

Erdély, román lakta vidékeit látogattam meg. Az egyik kis község oláh tanítójához tértem be. Csakhamar észrevettem, hogy a tanító ur a balázsfalvi tanítóképzőből azzal az ambícióval került ki, hogy ő még lehet majd az egykori Tiszáig terjedő, nagy Romániában, ha nem is miniszter, de tanfelügyelő minden esetre. Törte a magyar nyelvet, mint én az oláht, melynek tudását mindenütt elhallgattam. Csakhamar beállt egy oláh atyafi. „Írást kellene csinálni a zsidóval.“ A tanító vállalkozik azon megjegyzéssel: „Az fontos, és magyarul kell írni, az pedig nehéz, hát két forintért megírom, míg ha oláhlul kellene, ingyen is leírnám, de az a kutya magyar arra nem ad semmit.“ Mivel két forintól volt szó, az atyafi fejkavarás közepett szintén vallotta a nézetet és közösen szidták a magyart. Másnap felkerestem az embert s szóba hoztam miért haragszának a magyarra? „Miért, mert koldussá tesz bennünket, a mit a tanítónak, papnak, jegyzőnek magyarul kell végezniök, igen drágán tehetik, mert a kormánynak sok pénz kell. Itt van a szomszéd magyar község, ott a magyarok a lópaszust 5 krajczárért kapják míg nekünk 50 krajczárt kell érte fizetnünk; hát nem rablás ez a magyaroktól.“

Más helyen a papnál vagyok. Egy oláh legény a nősülési szándékát jelenti.

„Lehet, de 10 frtot fizetsz azért a magyar írásért, melyben ki lesz kötve, hogy a gyermekeid magyarul is tanítod. Lásd, minek neked azoknak a kutyáknak a nyelve? Ha nekem 6 frtot fizetsz, kiviszem, hogy nem kell írás.“ Jó, de nincs csak négy forintom. Sebaj, mond a pap, a többit meghozod aratás után, addig is, a miért várok, hozol egy pár tyukot. — Lásd így megy ez a magyarok alatt, de ne féljete, eljő megint a 48-as idő, s mi leszünk az urak.“

Más faluban templomozás után a pap következőleg magyarázta a „Tribuna“ vezérezikét . . . „Mind mienk lehetne, s az is lesz, csak várni kell, míg Isten megadja a jelt. Janku, Aexintye hős tetteit ne feledjete, gyermekeiteket tanítsátok, hogyan kell a baltát használni. stb. Holnap azután jertek kapálni, enni kaptok, a pénzt, a mit kapnátok elküldöm azon testvéreteknek, kiket a kutyák börtönbe dobtak.“

Az egyik megyei központban egy oláh ügyvéd háza

Kopogtattak az ajtón. Bácsim öreg gazdasszonya dugta be tejkötös fejét.

— Kéreti a nagyságos ur az ifjurat, hogy jöjjön át a felolvasásra.

Én hirtelen fogamhoz kaptam s a legnagyobb fájdalmat kifejező arccal fordultam az öreg felé.

— Mondja meg Lidi néni -- tördelém, — hogy iszonyuan fáj a lyukas fogam. Sajnálom, de nehezen lehetek jelen az élvezetes felolvasáson.

Barátom jót nevetett.

— Te ugyan nagy mester vagy . . . de most van mentséged, titkon eljöhetsz a versenyre.

— Még nem vagyunk túl a krízisen, barátom! — mondtam.

Alig telik el egy negyed óra, az ajtó felnyilik s bácsim lép be egy kis szemüveges ural.

— Hallom, Jenő öcsém, hogy fáj a fogad. Itt a fogorvos ur, ő igen ügyesen húz fogat.

A szemüveges ur ezalatt előszedte fogóit és a műtetre készen várakozott.

— Oh kedves bácsikám — viszonzám — köszönöm szíves figyelmét, de már nem fáj annyira. A fájdalom nyakamba húzódtott s alig bírok nyelni.

— No de ha rossz, ki kell húzatni, punktum. Rövid fájdalom s tíz perez mulva azt sem tudod, hogy fogat húzattál. A felolvasást egy órával elhalasztjuk s akkor te is jelen lehetsz. Nagyon érdekes. Barátaim, kinek egy részét felolvastam, el vannak ragadtatva. Neked is ott kell lenned.

— Majd meglátom, kedves bácsi — felelém, — de jelenleg fogamat kihuzni nem engedem. Könnyen megárhathna. Különösen hogy a nyakam is fáj.

— Jó, jó . . . fél óráig várunk, de azután ott légy. Göngyökl be jól nyakadat kendőbe, és jöjj át. Kedves barátodat is elhozhatod — szolt s a kis szemüveges urat kifelé tolvá, eltávozott.

Bortay hadnagy barátságosan megszorogatta a kezemet és sietve elmenekült. Én rendbe szedtem ruháimat s midőn készen voltam, beleültem egy karosszékre s vártam a bácsit. Nem hiába vártam.

Ugy öt óra felé csakugyan ájtött, hóna alatt nagy papiros csomóval.

Kedves Jenő öcsém — így szolt, miután megvagyok róla győződve, hogy nem szívesen maradsz el a felolvasásról, elhoztam ide a darabot. De csak a vázlatát

előtt sok atyafi várakozik; szóba elegyedtem s panaszkodták, hogy mennyibe kerül minden, a magyarok nyuzzák őket, 20%-nál olesőbb pénzt nem engednek felvenni, az egyévi kamatot négyszer is lefizetjük s mégis beperelnek, az ügyvéd ur alig tudja megmenteni a kis földünket stb.

Ime uraim a sok közül csak néhány, a többi teljesen hasonló eset, s alig találtam helyre, hol csupán a vakbuzgóság, elfogultság az izgatás tüze és nem haszonlesés.

E kevés meggyőződése hamar megingatható s a nép közt nem sok kárt tesz, míg mások aljas céljaikra használják fel, zsákmányolják ki a jóhiszemű szegény népet, melyet kárhözatni nem lehet. — Számtalan helyen hallottam, hogy „Inkább legyen 2 magyar előjárónk, mint egy oláh.“ Kérdezem, mi szüli az ilyen kifejezéseket?

A szabad Magyarországnak ily megélhetési eszköz-höz fordulni, egyik-másik diplomát így arcul ütni; becsületből és lelkiismeretből kivetkőzött, jobb érzésre érdemtelen emberre mutat, kiről inkább felteszem az ösztönszerűséget, mint az öntudatot. Ezekkel a szigor teljességével le kell számolni, hogy még idejében megtéríthessük azokat, kik a félrevezetés által neki hevülve, indulattól elvakítva, fejfel rohannak a falnak; kiknek erejük már nincs a lejtőn önsúlyukkal rohanó lelkiismeretüket megállítani.

Napirenden vannak az országos botrányok, nincs vesztegetni való idő. — A gyom irtásához már egyszer hozzá kell fogni; de a népet ne szidjuk, ne bántuk, le-nézésünkkel ne tegyük ellenségeinkké. Ezek számára gondoskodni kell iskolákról, (elszomorító állapotban van ez ügy a nemzetiségi vidékek nagyobb részén,) hazafias érzelmű, tisztességesen fizetett becsületes tanítókról. — A szunyogokat pedig ne tekintjük ökröknek, hanem legyen megfordítva, kiket azután el kell csinni, lehetetlenné tenni, leálezni, hogy tovább ne szívhassák a nép véret.

A küzdő intézményekről — közművelődési egyletek, társadalom, stb. kulturális tényezőkről tisztuljanak azok fogalmai, kik tulbuzgóságukban nem annyira hasznos, mint inkább kárt tesznek.

Utamból hazatérve, a megyei lapok áttekintése után azon meggyőződésre jutottam, hogy mennyire helyes, ha a nyilvánosság, tapintattal is párosul akkor, a mikor azt akarjuk, hogy az együtt és sikeres működés lehető legyen, a mi az is lesz, és kell is lennie, mivel egyszerűen nem vesszük számba az olyan fogalmakat, a melyeket az egyszeri trombitás is a trombitáról gondolt, t. i. „A trombita ugy készül, hogy vesznek egy semmit és azt körül rezelik.“

Ha valamely városban, vagy helyen, ujjainkon megtudjuk számlálni a dákó-románokat, vagy a pánszlávokat, ne iparkodjunk azt kerülni, annál kevésbé ezt másnak tanácsolni, akkor, a mikor egy jól szervezett társadalom vállal felelősséget arra nézve, hogy a kebelébe szívesen látott vidéki, haza reményei is, a magyar hazaszeretetésben erősülve, test és lélekben egyaránt kiművelve, mint öntudatos ember hagyja el a várost és azon intézet falait, melyben a magyar szó és lelkesedés gyujt fákylát az érzelmenek.

Nagyrőcze, 1893 aug. 20.

Dancsházy.

fogom elmondani, hogy az egész dologról tiszta fogalmad legyen. Figyelj tehát.

Meglepetve, kérdőleg néztem bácsimra, ő pedig így kezdé:

— A darab címe: A nagybácsi szeszélye. Komikotragikum 3 felvonásban.

I. felvonás: „Egy gazdag nagybácsi, ki egymásután rázza le rokonait, mert ezek csak pénzéért hizelegnek neki. A nagybácsi furfangos módon tanulmányozza ki a rokonok őszinte ragaszkodását . . . hozzá vagy pénzéhez . . . Következnek lényegtelen jelenetek, melyeket mellőzök.“

II. felvonás: „A nagybácsi egy Jenő nevű öcsesét hívja házához. Megszereti őt, taníttatja és befolyásával kitűnő hivatalhoz juttatja. Már-már Jenőt szemeli ki örökösének, de a furfangos nagybácsi próbára akarja tenni ennek őszinte szeretetét is és elkezdi szindarabokat írni, melyeket Jenő kénytelen végig hallgatni, kárhözhatja stb. stb.“ Több mellékjelenet.

— De kedves nagybátyám — kiáltottam föl.

— Azonban a legnagyobb nyugalommal folytatá:

III. felvonás: „Jenő egy darabig udvariasságból ügyel, később ásitozik. Utoljára már annyira terhére van nagybácsiának felolvasási mániája, hogy fogfájás, nyakfájás és egyéb hazugságok ürügye alatt kéri magát a felolvasások alól kimenteni. A nagybácsi szomoruan látja hogy kedvence is csak pénzéért hizeleg neki és titkon kihallgatja Jenő társalgását egy jóbarátjával . . . Az öreg szeméi megnyilnak, és kedvencét visszaküldi szüleihez stb. . . stb. . . Ismét mellék jelenetek.“

— Szeretett kedves nagybácsim! — esengtem — ne ítéljen el.

De ő fel se nézve az írásból folytatá:

— Az egész komikum tragikus része a fiatal ember sopánkodása, s a megrémült szülőknek jajgatása, kik már tetemes összegeket vettek fel a kilátásba helyezett örökségre.

De van a darabnak regényes része is. A nagybácsi kegyvesztett Jenő öcsesét, kit azért mégis szeret, szép állásba segíti s elvéteti vele egy távoli rokonát. A leányt megelőzőleg magához veszi és ráhagyja vagyonát. A nagybácsi remegő kezei bocsánatot és áldást adva pihennek az előtte térdelő ifju páron. A függöny legördül. Tapsvihar . . .

. . . Másnap utban voltam haza felé.

Lapunk távozó főmunkatársa, S. Szabó József, főgymnásiumi tanár, a lapunk élen álló szerkesztő-bizottsághoz a következő bucsuzó levelet intézte:

Tisztelt Szerkesztő-bizottság!

Folyó év február havában a t. bizottság azon megtisztelő szerencsén részesített, hogy a vezetéke alatt álló „Gömör-Kishont” című hetilap főmunkatársi tisztségével engem bizott meg. — Miután Rimaszombattól másfelé szőlt pályám végzete, a kezeimbe letett megbízást a t. bizottságnak ezennel — meleg köszönetem mellett — visszaadom. — Magamat szíves emlékekbe, s a messze távolban is kegyes jóindulatukba, lapjukat pedig, melynek szerkesztése körül lelki gyönyörűséggel fáradoztam, a nagyközönség mindenkor jóakaratu pártfogásába ajánlván maradok

Kisujszállítás, 1893. augusztus 22-én

alázatos szolgálók

S. Szabó József.

Ezzel megmásíthatlanná válván a bucsuzó távozás, mi is fájdalommal veszünk bucsut barátunk önzetlen, buzgó munkálkodásának színterén: e lap hasábjain, volt jeles főmunkatársunktól, őszinte köszönetet mondván neki a megyei sajtó emelése és számos közérdekű ügy előmozdítása körül szerzett maradandó érdemeiért. Isten áldása, szülőmegyéjének őszinte jó kívánatai kísérjék új otthonába!

Hírek és vegyesek.

Melléklet. Lapunk mai számához mellékelve küldjük szét a Budapesten augusztus 20-án megindult „Honvéd” című képes napilapnak előfizetési felhívását, melyet szívesen ajánlunk olvasóink b. figyelmébe.

O Felseje dicsőségesen uralkodó királyunk születésnapján, augusztus hó 18-án az összes felekezetek templomaiban alkalmi isteni tisztelet volt. A román. kat. templomban megtartott ünnepélyes Te Deum-on a polgári és katonai hatóságok testületileg vettek részt. A város hivatalos épületei az ünnepnap alkalmából fel voltak lobogozva.

Uj tanárok. A helybeli egy. prot. főgymnáziumnál S. Szabó József helyét Szathmáry József, a sáros-pataki ev. ref. főiskola volt seniora, Pappszász Gyula helyét pedig Sarudy György (Zemplénből) foglalják el. Az új tanárok még e hó folyamán érkeznek körünkbe.

A rimaszombati polgári és elemi leányiskolánál Sinkó Endre és neje eltávozásával megüresedett tanszékre a választás f. hó 17-én ejtett meg. A polgári iskolába megválasztották Kürzbeck Ernőt Budapestről, az elemi iskolába pedig Matolezy Gyulát, ki annak idején az ág. ev. kántori állásra is pályázott.

Eljegyzések. Runyay József helybeli kir. adóhivatalnok f. hó 23-án tartotta eljegyzését Soós Jolán kisasszonnyal, öz. Soós Józsefné szül. Plichta Borhála bájos és szeretetre méltó leányával. — Berács János János pénzügyári szemléző aug. 20-án eljegyezte magának Hrecska János közbeesülésben álló polgártársunk kedves és bájos leányát: Etelka kisasszonyt. — Áldás kísérje frigyókat!

Halálozás. Csiszár Péter, megyei birtokosságunk egyik rokonszenves tagja, folyó hó 19-én Serkében elhunyt, s folyó hó 20-án nagy részvétellel temettetett el. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki: „Öz. Csiszár Péterné szül. Szepessy Emilia, gyermekei: Csiszár Vilma és férje Szerák Géza. — Csiszár László és neje Bartha Lili kis fiokkal; Laczikával. — Csiszár Jolán és férje Várady József kis leányok; Irénkével és Csiszár Béla, valamint testvérei, sógora és az összes rokoni nevében is a legmélyebb fájdalommal tudatják a szerető férj, jó apa, nagyapa, testvér, sógor és rokonnak eszi Csiszár Péternének hosszas és kínos szenvedések után munkás élete 62-ik, boldog házasságának 36-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült teteme folyó hó 20-án délután 5 órakor fog az ev. ref. szertartás szerint a serkei temetőbe örök nyugalomra tetetni. Áldás és béke lebegjen drága hamvai felett! — Serke, 1893. augusztus hó 19.”

Műkedvelői előadás. A „Gömörmegyei díjnoksegélyező egyesület” javára f. hó 19-én rendezett műkedvelői előadás, mint az előrelátható volt, kitünően sikerült s elismeréssel kell constátálnunk, hogy az a közönséges műkedvelői előadások színvonalán magasan felül emelkedett. Az előadott darab: Tóth Ede „Falurossza” című népszínműve egyike a legnehezebben megjátszható, s gyakorlott színészek művészetét és képességeit is erős próbára tevő daraboknak. Részünkről nem is emlékszünk arra, hogy e nehéz darabot valaha műkedvelői előadásban láttuk volna. És az előadásra résztvevő szereplők mindannyian sikerrel küzdöttek meg a darab nehézségeivel. Rá hely Katicza tüzről pattant Finom Rózsija a képzelhető legjobb alakítás volt, amit e téren évek óta láttunk. Ezüst esengősi hangjának búvós-bájos zenéje, alakításának természetessége nyílt jelenetekben is többször ragadta tapsokra a nagyszámú közönséget. Ugyanezt a zajos sikert aratta Mihályi Lajosné (Feledi Boris) megragadó, érzelmes és alapos tanulmányra valló játéka, ki a darab legnagyobb szerepét igazi művészettel játszotta meg és Hollóssy Mariska (Bátki Teresi) otthonos, könnyed alakítása, mely szerepének helyes felfogásáról élénk tanúságot tett. A többi női szereplő, n. m. Tóth Rózszi (Csapóné), Kathona Anna (Sulyokné), Hollóssy Anna (Tarisznyásné), Zathureczky I. (Gonoszné) és Sarina M. (Makkhetesnő) oly otthonosan mozogtak szerepeikben, s oly ügyes emblemet nyújtottak, hogy a közönség megelégedését teljes mértékben kiérdemelték. A férfi szereplők között különösen kiemelkedett az a triumvirátus, melyet Mihályi Lajos (Feledi Gáspár), Vinis Viktor (Göndör Sándor) és legifj. Csapó János (Gonosz Pesta) alkottak. Mihályi büszke paraszta, kit csak a szíve tör meg, Vinis szolgálégye, gyönyörű, szívhez szóló énekével és Csapó bakterja az előadásnak oly részletei, melyek hivatásos művészeknek is becsületükre valának. Nem sokkal maradt mögöttük Vajda István Feledy Lajosnak már nem annyira halás szerepében, valamint Knöpfler Viktor és Turny Ákos, kik a két cigány kacagató alakját természetihven játszották meg. Jó volt Széplaky Gyula

(Könyv kántor), Juhász Dezso (Csapó), Szalontay Samu (öreg paraszt), Fráter Mór (esendbirtos, Zubó Kálmán (Cserebogár Jóska), Fráter József (Makkhetes kosarmáros) és Szabó Lajos (Jóska béres) alakítása is, kik az összejárt teljessé tételét szépen előmozdították. A nagyszámú díszes közönség nem is fukarkodott a tetszésnyilvánításokkal az összes szereplők irányában, kiket ismételve a lámpák elé szólított a tetszészaj. De fényes erkölcsi jutalomban részesült az előadás valódi lelke, és érdemes mestere, a szintén lámpák elé hívott Törkölly József, elemi isk. igazgató is, ki fáradozásainak legszebb gyümölcsét az előadás pártatlan sikerében és a nagyközönség elismerő zajos tapsaiban méltán aratta. Az előadást hajnalig tartó vig. táncmulatság követte.

Baleset. Kálniczky Endre putnoki ev. ref. lelkész a folyó hó 16—17-én tartott putnoki országos vásár alkalmával sajnálatos baleset érte. A marhavásárba menet Plander Róbert üzlete előtt két megvadult ökör a gyanútlanul haladó tisztos lelkész felé fordult és megtaposta. Leginkább lábán és hátán szevedett — szerencsére nem nagyon súlyos — sérüléseket, melyekből mielőbbi felgyógyulása bízton remélhető.

Gyászír. Öz. Jánoszky Vinczéné szül. Volny Mária, ifj. Horváth László oszgyáni birtokos és jó tollu publicista anyósa f. hó 19-én Osgyánban elhunyt. A halálozást a gyászoló család a következő gyászjelentésben tudatja: Jánoszky Ida férjzett Horváth Lászlóné férje s gyermekei: Sarolta és Gyula. — Jánoszky István és neje Csomós Valéria s gyermekei: Béla, István és Alice, — Volny János apát-kanonok, — Öz. Volny Józsefné szül. Volny Alexandra. — Öz. Volny Vilmosné szül. Alexy Emma gyermekeivel, — Bahr Gusztáv és gyermekei, — Krausz Józsefné szül. Volny Irma férje s gyermekeivel, Rélay Róbertné szül. Volny Stefánia férje s fiával. — Öz. Dubovicsky Gusztávné gyermekeivel és Sax János családjával s a többi rokonság nevében is mélyen megszorodott szívvel jelentik a legjobb s feledhetlen anyja, anyós, nagyanya, testvér, nagynéne s rokonnak Öz. Jánoszky Vinczéné szül. Volny Mária urnónek, folyó hó 19-én esti 9 órakor áldásos s tevékeny élete 67-ik évében agyszélhűdés következtében történt váratlan elhunytát. A drága halott hült tetemei folyó hó 21-én délután 2 órakor fogják Osgyánban beszentelteni s Kassán a családi sírboltban örök nyugalomra elhelyeztetni. Az örök világozásig fényeskedjék neki. — Osgyán, 1893. augusztus hó 19-én.

Tíz ezer gyermek arcképét — díszes albumba foglalva — nyújtja emlékül az „En újságom” cz. gyermeklap olvasóközönsége a magyar elbeszélő irodalom legnagyobb alakjának Jókai Mórnak 50 éves írói jubileuma alkalmából. Eddigél az ország minden részéből körülbelül 5000 arckép küldetett be Pósa Lajoshoz, az „En újságom” szerkesztőjéhez az albumba leendő felvétel végett Mikor a mult napokban itthon járt a költő, megkereste Andrássy László helybeli jónévi fényképészt személyesen és felkérte, hogy a Jókai album számára minél több gyermek arcképet készítsen, mert szeretné, ha az albumban volna képviselve. Ezen felkérés folytán Andrássy László fényképész elhatározta, hogy ezen alkalomból a Jókai-album számára gyermek arcképeket mélyen le szállított árért fog készíteni, s lapunk utján is felhívja a közönséget, hogy megrendeléseivel — lehetőleg két hónapon belül — szíveskedjék hozzáfordulni. A felvételek — tekintet nélkül az időjárásra — a nap bármely szakában eszközölhetők az Andrássy újonnan épült Kosuth-utcai műtermében.

Vásár elhalasztása. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter f. évi 58505. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy a Gömör-Kishontvármegye területéhez tartozó Nyustya községben a folyó évi szeptember hó 11-ére eső országos vásár ez évben kivételesen folyó évi szeptember hó 19-én tartassék meg.

Betörés. Putnokon f. hó 17-én vásár másodnapján Blau Mór és fia kereskedést feltörték. A betörők 300 frt készpénzt és nagymennyiségű dohánnyt és szivart vittek el. A tetteseket a esendőrség erélyesen nyomozza. Eddigél a betörésben való részeség gyanuja alatt egy asszonyt fogtak el, a tulajdonképeni tetteseket azonban eddigél kézrekeríteni nem sikerült.

Vakmerő emberölést követett el e napokban az abafalai vasuti őrháznál néhány Csizből való cigány, kik a vasuti átjáróhoz érkezvén, a lebocsátott sorompón a vonat közeledését daczára át akartak menni. Ezen szándékukban a vasuti őrnök ott álló apja által megakadályoztatván, dühökben késekkel és fokosokkal estek a szerencsétlen öreg embernek, ki a kapott feltétlenül halálos sebekben csakhamar elvérzett. A tetteseket a esendőrség már kézrekerítette.

Tűzeset. Lénárdfala községben folyó hó 18-án éjjel 11 és 12 óra között tűz ütött ki, mely özevgy Fodor Sándornak két eselédházát és Varga Ferenc gazdamesternek csűrét, a betakarított gabonával együtt elhamvasztotta. A két eselédház biztosítva volt, a csűr azonban nem.

Gabonakereskedők és gabnatermekiők figyelmébe. A Németországba exportálandó gabonaküldemények után kívánt származási bizonyítványok tárgyában a miskolci kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy újabban a következő távirati intézkedést kapta a kereskedelemügyi minisztériumtól: „a tőlünk Németországba vitt árúk után a német hatóságok által követelt származási bizonyítványok tárgyában folytatott tárgyalások eddigi eredményeképen a közös külügyminiszter urtól legutóbb vett értesítésem alapján értesítem a kamarát, hogy a német vámhivatalok által e tekintetben eddig követelt eljárás tévedésen alapulván, az illető német vámhivatalok utasítottak, miszerint küldeményeik után származási bizonyítványokat ne követeljenek. — A miniszter helyett Reiszig államtitkár.

Nyilvános számadás. A rimaszombati ált. ipartestület tagjai által folyó évi augusztus hó 13-án tartott nyári táncmulatság alkalmával a bevétel volt:

Béltői díjakból	72 frt 40 kr.
Felülfizetésekből	9 frt — kr.
Összesen	81 frt 40 kr.
Kiadás	37 frt 40 kr.
Maradvány	44 frt — kr.

Ez összeghez szíves felülfizetéseikkel járultak: Mateidesz Pál 70 krral, Tomay Alajos, N. N., Lovas Aladár és Stolez Sándor 40—40 krral, Kovács Ferenc 30 krral,

Kalla Mihály, Kozma Szabó József, Eva János, Rónay Gyula, Acceptor L., N. N., Kohn Jakab, Tóth József és, Remenyik Lajos, Rábely Miklós, Juhász József, id., Bodzasy József, N. N., Blumenthal M., Király Ferenc, Bredár István, Rakottay Danó, Rakottay Lajos, N. N., Ivanek György, Gyórfly Gyula, Braun Zsigmond, N. N., Ibovs János 20—20 krral, Bettes Vilmos, N. N., Cseh István, Horvay Károly, Nagypatko András, Sándor Ferenczné, N. N., Magyar Pál, N. N., Mares Gyula 10—10 krral, mely jó indulatért a testület nevében köszönetet mondok. Eva János alelnök, mint h. pénztárnok.

Íróteknővezető műkedvelői előadás. A jolsvai műkedvelő társulat által 1893. évi augusztus hó 26-án a „Korona vendéglő” nagytermében a Tompa-szobor, a honvéd-tiszti özevgyek, árvák és a felállítandó állandó színpad javára adatok:

„A közügyek”

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Bercezik Árpád.

Személyek:

Kenderfalvi Háber Ferenc gazdag polgár	Érsek Árpád.
Olga } leányai	Pour Erzsike
Etel } leányai	Bazilidesz Ilonka.
Lakos Andor, Olga vőlegénye	Dr. Szabó Elemér.
Lóránt ügyvéd	Póltz József.
Gócsi Muki	Bazilidesz Barna.
Szobaleány	Kajaba Ilonka.
Inas	Trilecz Béla.

Ezt követi:

„A miniszterelnök bálja”

vigjáték, egy felvonásban Irta: Almássy Tihamér.

Személyek:

Fóvác, városi tanácsnok	Csernok Lajos.
Lotti, neje	Mosko Miksáné.
Eliz leányuk	Szikora Pirooska.
Tollagi, journalista	Pólez József.
Házmester	Ratkovszky Árpád
I-ső } hordár	Koch Ödön.
II-ik } hordár	Koch Ödön.
Inas	Trilecz Béla.

Helyárak: 1—4 sor 1 frt, következő négy sor 80; a többi 60 kr., állóhely 40, katoná- és gyermek-jegy 20 kr. — Jegyek előre: Remenyik Ede ur kereskedésében kaphatók. Előadás után táncestély. Belépti díj: 50 kr. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este fél 8 órakor.

Iskolai ügyek.

Értesítés. 1. A dobsinai magyar kir. áll. polgári fiúiskolában az 1893—94. iskolai év szeptember hó 4-én (hétfőn) reggeli 8 órakor kezdődik.

2. Az új iskolai évvel fokozatosan megnyílik a harmadik osztály.

3. A rendes és magán tanulók szeptember 1—3-ik napjain iratnak be.

4. A tandíj 6 frt, a beiratásért 50 kr., az évi értesítőre 40 kr., bizonyítványért 1 frt, végül a tanítói nyugdíjintézetre 15 kr. fizetendő.

5. A gymnásiumba készülők számára a latin nyelv mind a három osztályban a hivatalos tantervben előirt terjedelemben tanítatik, a tanulók tehát átléphetnek például a polgári iskola harmadik osztályának sikeres befejezése után a gymnásium negyedik osztályába. A latin nyelv tanítása ingyenes.

6. A reáliskolába készülők a francia nyelvet rendszeresen tanulhatják. A francia nyelv évi tandíja 10 frt.

7. A németül nem tudó önként jelentkező tanulók számára a tanév első két hónapja alatt német társalgási tanfolyam rendeztetik. Naponként legalább egy társalgási óra fog tartatni, ennek havi díja egy frt.

8. Teljes ellátás német polgári házaknál az igényekhez mérten havi 8—25 frtért kapható.

9. A tanulók elszállásolását az igazgatóság szívesen közvetíti.

Dobsinán, 1893. augusztus hó 18-án

Röczey István, áll. polg. isk. igazgató.

A rozsnói kerületi ág. hitv. ev. felső leányiskolában az 1893/4. évi tanévre a beírás szeptember hó 1—4-ig történik; az előadások szept. 5-én kezdődnek. Az intézet első osztályába oly leányok vétetnek fel, kik 6 elemi vagy 2 polgári osztályt sikerrel végeztek és eről szabályszerűen kiállított bizonyítványt mutatnak fel, vagy felvételi vizsgálaton megfelelő tudást mutatnak. A rendes növendékek egész évi tandíja 25 frt; rendkívüli tanulók t. i. azok, kik csak egyes tárgyakat kívánnak tanulni, egy-egy tárgyéért 3 frtot tartoznak fizetni; a franczia nyelv tanításáért havonként 1 frt fizetendő. Ezenkívül a német nyelvben külön oktatásban is részesülnek a növendékek. A serdültebb leányok számára berendezett külön kézimunka tanfolyamban — melyben kiváló gond fordítottatik a fehérmű — és ruhavarrásra. — a tandíj egész évre 8 frt, ruhaszabás tanulással 10 frt; e tanfolyam növendékei díjtalanul járhatnak a rendes növendékek rajzórájára. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy az iskolaszék a mult évben szép eredményel működött kézimunka tanítónő, Szokol Ziza kisasszonyt, újból megválasztotta. Új tanerőt is alkalmazott az iskolaszék, Ulicsny Eugénia kisasszony személyében, kinek feladata lesz a bennlakó növendékek felett gyakorlandó felügyeletnél segédkezni, ki továbbá, mint képzett, zongoratanítónő, mérsékelt díjért (heti 2 óra, egész évre 30 frt; heti 3 óra egész évre 45 frt) első sorban a bennlakó növendékeket fogja a zongorajátékban oktatni és gyakorlataikat vezetni. A bennlakó növendékek teljes ellátásért havonként 20 frtot fizetnek, tiszakerületi ág. hitv. ev. lelkészek és tanítók leányai kedvezményképen 15 frtot. *Az igazgatóság.*

CSARNOK.

TÓTH KÁLMÁN,

a nők dálnoka.

Irodalmi tanulmány.

Irta: Dr. Kármán Zoltán.

E mély érzelem tünik ki „Halál” című gyönyörű költeményéből is. E művéről mondta Eötvös báró, a költőnek őszinte tisztelője, hogy „egyike a világirodalom

legszebb gyöngyeinek." Mindjárt a bevezető versszakban drámai erővel, megkapó közvetlenséggel szól:

"Nem, nem az a halál, a hogy itt nevezik,
Ha koporsónknak a födelét szeptezik;
Nem, nem az a halál, a mit a léha hisz,
Midőn a gyászszékér a temetőbe visz;
Es az sem a halál, midőn már más sírat,
Órom vagy fájdalom, bu vagy érdekek miatt,
Ah! az, az a halál: midőn még itt vagyunk
De halva, és magunk síratjuk — önmagunk"

A következő versszakokban egy egész fájdalmas élettörténet költői rajza foglaltatik. Mint gyermek, mint ifjú, mint férfi újra meg újra meghalt, kiszenvedett a lelki kín, a fájdalmak és esalódások miatt. A lelki kímülésnek ezt a megrázó rajzát így fejezi be:

Nem ott van a halál, a hol a temető;
Itt is sokszor halunk, — oh én azt érezem,
En már rég meghalék — agyam forr és kezem
Mozog még — de tudom, hogy ez nem élet — és
Ami még hátra van: az csak elköltözés."

Az a rendkívüli dallamos verselés, mely e költeményt formailag is oly értékesé teszi, jellemzi Tóth Kálmánnak népdalköltészetét is. Népdalainak száma igen jelentékeny; csaknem annyit írt, mint Arany, Petőfi és Tompa együttvéve. Mint a nagy magyar róma születésű, melegen érdeklődött a nép érzelmi világa iránt, s azt alapjában ismerve írta meg egész sorát a nép ajkán ma is élő gyönyörű népdalainak. Ki ne ismerné a "Fütyöl a szél..." és a "Befutta az utat a hó" mélabus szép szövegét; a "Naptól virít, naptól hervad a róza," a "Virradóra szól a falu barangja" című érzelmes szívhöz szóló dalait? Ki ne gyönyörködött volna "Buza közé száll a dalos paesirta...", a "Búra hajlik a szomorú fűz ága", a "Te vagy, te vagy barna kis lány", a "Felleg borult az erdőre", a "Jó ideje annak hogy én bujdosom", a "Fekete szem éjszakája" kezdetű szebbnél szebb népdalokban, melyeket mind Tóth Kálmán írt!

Még két, szintén gyöngéd érzelem zendül meg laúján: a szülőföld és anyja, vonatkozólag esalódja iránt érzett kiapadhatatlan nagy szeretete. Az elsőnek legszebb virágai a "Honvágy" és a "Szülőföldem tája" című költeményei, mely utóbbi gyönyörű leírás azon időből származik, midőn a forradalom után, betegségéből felépülve, Baja virányos rétein járt kelt. A másik érzelem legszebb megnyilatkozásai szintén e magányból erednek. — Az "Édes anyám" című költeménye a legidealisabb, leghatártalanabb gyermeki szeretet örök példaképe. A "Követválasztáskor" címűben, mint meglelt férfi, a politikai győzelem örömmámorában dalolja:

"De bár százak harsogják künn nevem,
Es harsognak még ezer anyyan,
Nem lenne olyan édes, mint midőn
Te annyit sugsz csak: "édes jó fiam!"

Ez az érzelem emeli lyrai költeményei közt az első közé az "Anyám temetése után" címűt, melyben elhunyt édes anyját jellemzi, oly szépen s meghatóan, hogy a könny esordul ki az olvasó szeméből. Mint esalódapa, fiához Bélához írt néhány igen szép verset, köztük a "Gyöngyvirág" című gyönyörű, érzelemteljes regét.

Még egy nagyobb költeményét emelem ki, mely mindenkor költészetünk legszebb virágai közé fog számítani. Ez a "Minek is van a szív s a szívben szerelem?" című, mely egész terjedelmében így hangzik:

Mindig csak kín s panasz gyönyörű ajkadon,
Téged még mostan is a multak átka nyom,
Szeretsz, s mért nem tudod, — az érzés oktan —
Le'kednek mostan is mindig csak multja van,
Előtted lengenek a régi szép napok,
Beszélz róluk nekem, s én rá se hallgatok,
A multon csüggsz te, s én esüggök a jelenen —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Mint kis piros pohár, mit majd szétvet a hab,
Elöttem lángoló epedő ajkad —
S én nézem hidegen, s én nézem vágytalan,
Ah! mert lelkemnek is pokoli vágya van:
Más ajkat fest elém a felvert képzelet,
Oh, hogy hajlok felé, s kigúnyol, kinevet. —
A miként én veled, ugy bánik más velem, —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Boldogságról beszélsz?! ne szólj! ez a sugár
Nem rengetegbe, csak virágos kertbe jár.
S ez lett az én szívem, sötét, nagy rengeteg,
Min át csupán a kín villami fénylenek.
S ez erdő teneked virágot nem nevel,
Máznak kell nyujtanom, hogy aztán tépje el,
Mint én a tiédet, mind össze tépdelem —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Mi lett volna nekem e szép ajk egykoron,
Mikor szerettelek még forrón, lángoló,
De mind olyan a nő, mint a fa, mely alatt
Míg könyörögve fut a esevető patak,
Rá nem hullatna egy zöldülő levelet,
Csak, ha már hervad, és a patak bejegyed,
Vagy elment messze és feltűnt egy új eren —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

Te engemet zeretsz, én másért lángolok,
A kinek szíve tán ismét másért dobog,
Es így tovább... tovább... mást szeret mindenik,
Oly esillagok vagyunk, mik egymást kergetik,
S nem fogjuk sohasem egymást beérni, nem,
Es hideg, hűtlenül, forróan és híven
Ugy bolygunk, epedünk át eg'sz életen —
Minek is van a szív, s a szívben szerelem.

E bensőségteljes lélek nyilatkozik meg számos szép románczában is, melyek közül leghíresebbek: "A lengyel anya" és "Dalos Peti". Ellenben kevés számú balladán első tekintetre meglátszik, hogy e műfaj nem eleme. Viszont derült, esapongó humora ismét egyik oly jellemvonása, mely költészetének jelentékeny részét befolyásolja. E téren igen nevezetes eredményeket ért el, lévén ide tartozó költeményei csaknem mind politikai tartalmuak. Soha senki sem gúnyolta találatában a Bach-korszak félszégeit, mint Tóth Kálmán, az általa alapított "Bolond Miska" hasábjain. "Sutyi ur", "Óvatosság", "Lyrai ver-

sek", "A farsang halála", "A megbukott jelölt keserve", "Fresszer urhoz", "Egy frakk méltó panasza", megannyi egészséges humortól duzzadó, kacagató versei, melyek időről-időre jelentek meg. Kötet alakban "Kipfelhauser költeményei" cím alatt egész gyűjteménybe foglalta efféle verseit, országos derűtséget szerezvén mindnyájával, de legkivált a "Malőr", "Mik lesznek gyermekeim", "Habenichts ur", "Népdal", és az "Internálás" címűekkel. Valódi mestere volt az apró politikai satyrnak, melyekben maró gunnyal tette neveltségessé a buta, elbizakodott idegen invasio gyengeségeit (Folytatjuk)

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.

Magán-hirdetések.

Eladó ház.

Rimaszombatban, a Jánosi-utca 54. sz. a. épült ház istállóval, kerttel szabad közből örök áron eladó. — Értekezhetni ugyanott a tulajdonos: **Lőrinczy Györggyel.**

Tanuló.

Alólírott könyvkötészetében egy 13—14 éves, jó erkölcsű és tisztességes fiú tanulóul azonnal felfogadtatik. A feltételek megtudhatók **Rakottay Lajos** könyvkötőnél Rimaszombatban jánosi-utczailakásán, a főgymnásium átellenében.

Kiadó lakás.

Kossuth-utca 2. szám alatt 4 szoba, konyha és pincze-helyiségből álló emeleti lakás folyó 1893. év **november hó 1-től** kiadó.

Értekezhetni **Löfkovics Lipót** urral vagy a tulajdonos **Samarjay Janossal.** 3—3

A t. szülők figyelmébe!

Az iskola-idény beállta alkalmából van szerencsém a m. t. közönségnek becses tudomására hozni, hogy helybeli

könyv-, papir-, írószere- és rajz-szerkereskedésben

az összes iskolákban használt **tan-könyvek a legújabb kiadásokban s a legjutányosabban** mindig kaphatók.

Kedvező **tömeges bevásárlásaim** azon kellemes helyzetbe juttattak, hogy az összes **iskolai író- és rajzszerkeket, az előirt minőségben, bárkinél olcsóbban adhatom.** Más **iskolai és irodai felszerelési tárgyak** is nálam a **legjutányosabb áron** beszerezhetők.

Rimaszombat, 1893. augusztus havában.

Kiváló tisztelettel

Kármán S.

könyvkereskedése.

Árverési hirdetmény.

3174. sz. — Szab. Rimaszombat r. t. város tulajdonához tartozó tamásfalai, Majsa és kiserdői erdő-területen lévő f. évi

gubacs termés

augusztus hó 29-ikének d. u. 2 óráján, a városháza tanácstermében nyilvános árverés útján el fog adatni.

Venni szándékozók arra azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek, — a gubacs termés szakértői becsértéke, az árverési határnapig a polgármesteri hivatalban, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1893. évi aug. hó 22-én tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Teljes ellátásra

szerény feltételek mellett felfogadok két vidéki leánykát, kik az elemi vagy polgári iskolát Rimaszombatban óhajtják végezni, vagy pedig két kisebb gymnásiumi tanuló, kik a tápintézetbe, nyerneket ebédet és vacsorát.

A feltételek felől értekezhetni lehet **özv. Prúnyi Vilmosnéval** Rimaszombat Szijjártó-utca 8. szám alatti házban.

Gal Emil

vegyesáru üzletében Rutkán, egy jó házból s 2—3 gymnásialis osztályt végzett **fiu tanoncznak** felvétetik. 1—4

Új concert-zongora

kitűnő hangu — bécsi gyártmány — eladó részletre is. — **Czim a kiadó-hivatalban.**

Hatóságilag engedélyezett

végeladás!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy üzlethelyiségem elhagyása miatt raktáron levő összes áru készletemet

gyári áron alól is

elárusítom, u. m.

Férfi-, női- és gyermekféhérműek, lámbeliek harisnyák, kezttyük, szalma-kalapok, nyári és téli sapkák;

Vadász-mellények, harisnyák és kezttyük;
Női- és gyermek-tricók, muffok;
Zephírből kendők, harisnyák, kezttyük és egész gyermek öltözékek;

Nap- és esőernyők, legyezők, utazó-bőröndök, pénztárcák, szemüvegek, ékszer, játékok, virágok;
Különbéle alkalmi tárgyak: női megkezdett és kész kézi-munkák, mindenféle színű selymek, pamutok, zseniliák, gyöngyök stb. stb.

Karlsbadi porcellán és üvegedények, valamint mindenféle alkalmi disztárgyak, stb. stb.

Ezenkívül bolti berendezésül üveg-szekrények, melyek szobában könyvszekrényül és edények elhelyezésére is szolgálhatnak; és

Pultok többféle fiókberendezéssel

Richter Vítusz özvegye

divatáru kereskedése Rimaszombatban, főtér.

Hirdetmény.

3799. szám. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **rimaszombati takarékpénztár** végrehajtatonak **Simon Julianna, kk. Simon Mária, Zsuzsanna és István** végrehajtást szenvedő elleni 140 firt tökekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Zsip községben fekvő a zsipi 77. sztkjkbvben foglalt Simon Julianna, kk. Simon Zsuzsanna, Mária és István nevében álló A. 1—20. sorszám alatt foglalt 1/3 urb. telekre, 20b. számú házra s urb. erdő és legelőre az árverést 649 firtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1893. évi október hó 25-ik** napján délelőtti 10 órakor Zsip községben a bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 64 firt. 90 krt készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1893. évi augusztus hó 6-án.
A rimaszombati kir. törvényszék mint tkönyvi hatóság.
Vozáry, kir. törvényszéki bíró.

Gazdasági gépek,

varró gépek

részletfizetésre is, továbbá

legfinomabb

tiszta gépolaj,

gépszijak, cément

és különféle gazdasági és építkezési cikkek

BRAUN ZSIGMOND

vaskereskedésben

RIMASZOMBATBAN.